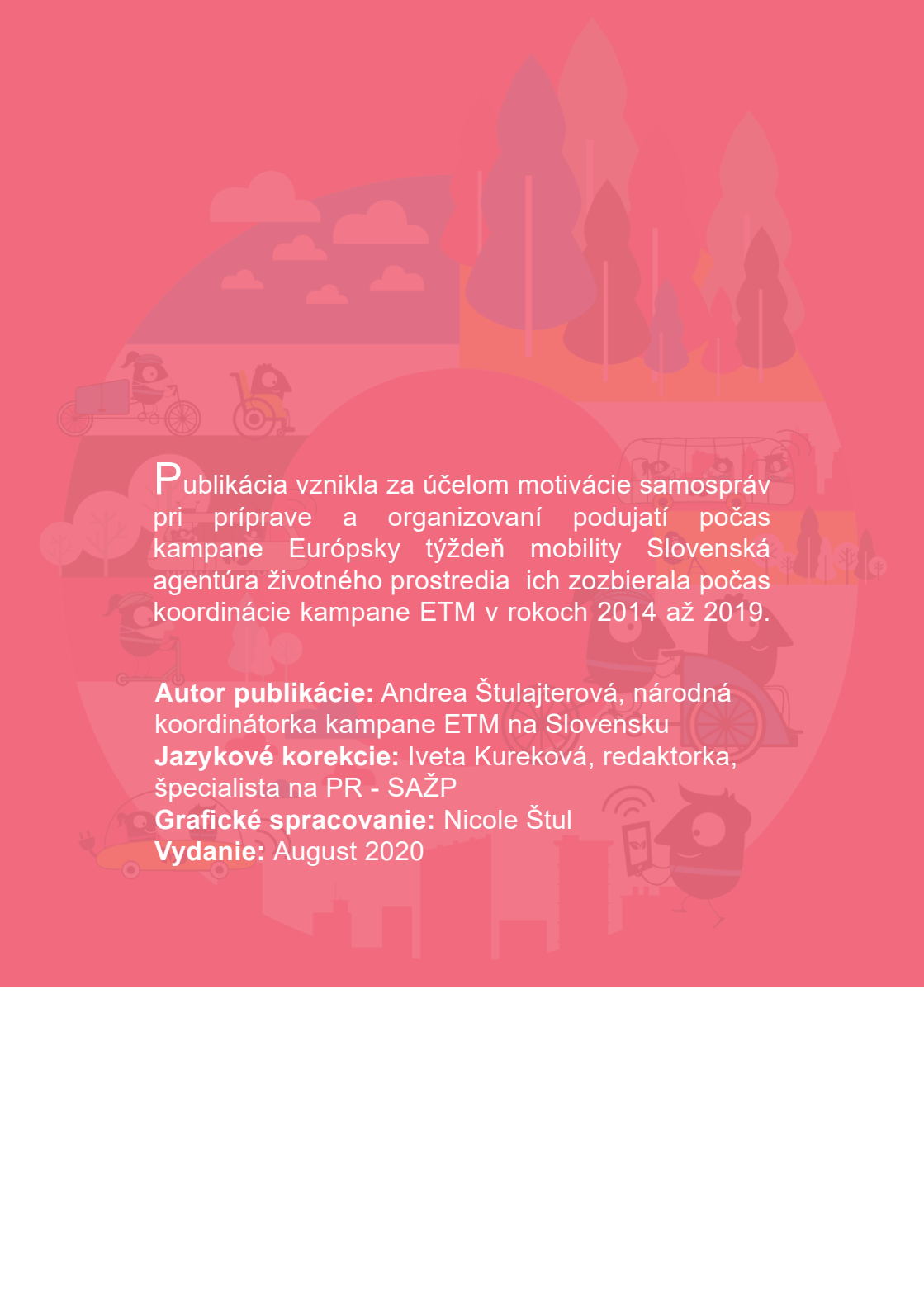

Príklady dobrej praxe

pre budovanie udržateľnej mobility v mestách

Publikácia vznikla za účelom motivácie samospráv pri príprave a organizovaní podujatí počas kampane Európsky týždeň mobility Slovenská agentúra životného prostredia ich zozbierala počas koordinácie kampane ETM v rokoch 2014 až 2019.

Autor publikácie: Andrea Štulajterová, národná koordinátorka kampane ETM na Slovensku

Jazykové korekcie: Iveta Kureková, redaktorka, špecialista na PR - SAŽP

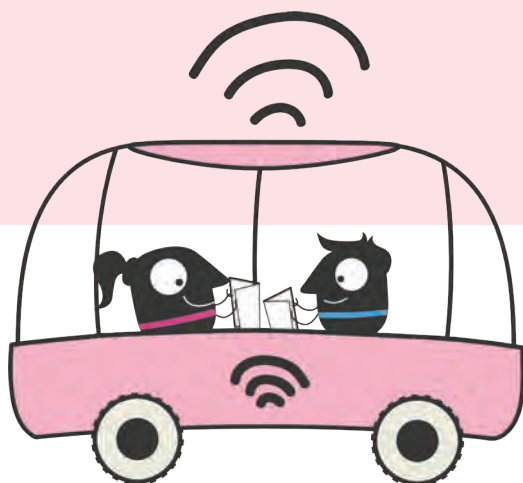
Grafické spracovanie: Nicole Štul

Vydanie: August 2020

“

V publikácii nájdete príklady dobrej praxe zozbierané počas organizovania kampane Európsky týždeň mobility prevažne na Slovensku. Zozbierali sme ich pre motiváciu a inšpiráciu ďalších aktívnych primátorov, starostov, zamestnancov úradov, zástupcov organizácií a inštitúcií so záujmom o zlepšovanie kvality života v mestách, hlavne v oblasti mobility obyvateľov. Nájdete tu množstvo podnetov na podujatia pre verejnosť, ale aj samotné trvalé opatrenia, ktoré sa ukázali ako efektívne a hodné nasledovania.

”

Pohľad na centrá alebo vstupy do našich miest, ktoré sú zahltené automobilmi, nás čoraz častejšie presvedča o dlhodobu neutržateľnej dopravnej situácii. Individuálna automobilová doprava dominuje na úkor udržateľných spôsobov dopravy vo väčšine slovenských miest. Začína zlyhávať obslužnosť miest a tie už nie sú schopné zabezpečiť dobré podmienky pre prepravu osôb a tovarov. Prejavuje sa to najmä dopravnými zápchami, ktoré spôsobujú citelné časové straty všetkých používateľov dopravných prostriedkov, vrátane hromadnej dopravy, znečistením ovzdušia a následne záťažou pre obyvateľstvo. Je evidentné, že je potrebné začať pristupovať k riešeniu mobility inak, je potrebné prejsť od tradičných spôsobov plánovania a realizácií k novým inovatívnym prístupom.

Napriek rôznym predsudkom platí aktuálne v oblasti mestskej mobility základný princíp, že verejný priestor musíme začať prerozdeľovať spravodlivejšie a efektívnejšie. Čo znamená, že ho odoberieme motorovej doprave a pridáme viac priestoru aktívnym formám dopravy, ktoré zaberú menej priestoru, sú priateľské k životnému prostrediu a slúžia väčšiemu počtu obyvateľov.

Premena verejného priestranstva vždy vyvoláva vlnu reakcií verejnosti. Na niektoré premeny sú potrebné dávka odvahy, nadhľad, schopnosti vidieť veci nadčasovo a dostatok vedomostí a skúseností ale aj odkomunikovanie resp. plánovanie zmeny s verejnosťou. Nato, aby výsledná realizácia bola prínosná a prijateľná pre širokú verejnosť, ktorej sa premena bezprostredne týka, je potrebné vopred poznať potreby, požiadavky a očakávania od danej premeny a následne je potrebné mať dostatočnú dávku schopností premeniť ich do technického riešenia. Tieto procesy na Slovensku nie sú bežné, ale skúsenosti z vyspelých miest ukazujú, že napriek zdĺhavejším postupom sú riešenia v konečnom dôsledku udržateľné a pri úspešnom zvládnutí si takto napokon samosprávy získavajú dôveru a spokojnosť obyvateľov, aj napriek inovatívnym a dovtedy nepoznaným/nevyskúšaným opatreniam.

Návrhy, ktoré sa na začiatku procesu javili ako nepopulárne, až neprijateľné pre verejnosť, sú v mnohých mestách teraz veľmi obľúbené a slúžia ako príklad dobrej praxe pre iné mestá, lebo ich nositelia mali na začiatku víziu a verili jej. Veľkým príkladom a vzorom je starostka mesta Paríž Anne Hidalgová, známa svojím radikálnym prístupom k rozvoju udržateľnej mobility, obmedzovaním motoristov a “vracanim Paríža ľuďom”, ktorá bola opäť zvolená do svojej funkcie. Našťastie už nemusíme chodiť za príkladmi dobrej praxe len do Francúzska, Nemecka, Holandska..., prvé lastovičky už máme aj na Slovensku a zastrešujú ich primátori našich miest ako sú napr. Peter Bročka v Trnave, Matúš Vallo v Bratislave, zmenu prístupu k plánovaniu dopravy vidíme aj v Trenčíne, Seneci, Žiline, a pridávajú sa ďalšie mestá.

Čo je

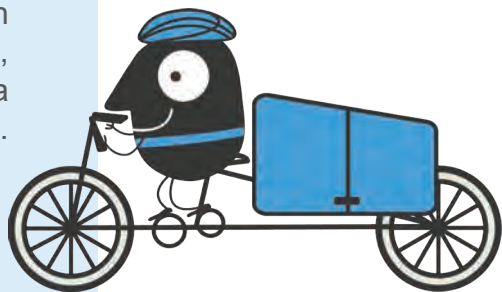
Európsky týždeň mobility (ETM) ?

ETM je celoeurópska kampaň, vyhlasovaná vždy v týždni od 16. do 22.9. už od r. 2002, ktorá dáva príležitosť samosprávam vyskúšať si inovatívne riešenia, vyvolať diskusiu s verejnosťou, prezentovať svoje plány, aj zrealizované opatrenia, ktoré vedú k zlepšeniu verejného zdravia, kvality života, k čistej mobilite a udržateľnej mestskej doprave. Prostredníctvom jednorazových/ jednodňových podujatí, eventov, ako sú napríklad cyklojazdy, prednášky, festivaly, vytvárať „živé ulice“, ktoré sú bežne v roku využívané len pre motorovú dopravu, pre chodcov, cyklistov a upozorniť tak na hodnotu „uličného“ priestoru.

Prostredníctvom prezentácií, diskusií, seminárov, workshopov zvyšovať povedomie o aktívnej mobilite a jej pozitívnych dopadoch na naše zdravie, fyzickú kondíciu, ovzdušie a adaptáciu na klimatickú zmenu.

V roku 2019 sa do kampane ETM zapojilo 3 130 miest z 50 štátov, z toho zo Slovenska bolo zapojených 58 miest a obcí, ktoré zorganizovali desiatky podujatí a zrealizovali trvalé opatrenia pre zlepšenie mobility na ich území.

Téma ročníka ETM 2020

Čistejšia doprava pre všetkých

Originálna a ambiciózna výzva k aktívnemu prístupu k riešeniu situácie má síce trochu iný význam v Nemecku, Francúzsku, Holandsku, či na Slovensku, ale cieľ je spoločný. Táto téma odráža ambiciózne ciele stať sa uhlíkovo neutrálnym kontinentom do roku 2050, ktoré vyhlásila predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyen pri predstavení Európskej zelenej dohody. Napriek rozdielnym klimatickým, geografickým a sociálno-ekonomickým podmienkam v mestských oblastiach Európy dokážeme všetci, v rámci svojich možností a schopností, zavádzať opatrenia, ktoré podporujú uhlíkovo neutrálnu a inkluzívne mestské prostredie.

Preto neváhajte.

Vy sa zaregistrujte do kampane ETM 2020 a my vám pre inšpiráciu poskytneme zoznam osvedčených aktivít, ktorých zorganizovanie nie je vždy náročné na financie a čas. Napriek tomu majú zjavne pozitívne dopady na zlepšovanie kvality života obyvateľov v mestách a dosahovanie vyššie uvedeného cieľa.

Zero-emission mobility for all!

Návrh / zoznam aktivít pre ETM

PEŠIBUS

Zorganizovali ho aktívni rodičia detí zo ZŠ v Novákoch a princíp je jednoduchý. Šofér pešibusu po vopred určenej trase kráča do školy a na vopred dohodnutých zastávkach mu rodičia odovzdávajú svoje deti, žiakov 1.-4. ročníka, ktorí tak v skupine, pod dohľadom a bezpečne prídu až do školy. Následne „šofér pešibusu“ pošle cez messenger rodičom správu, prípadne aj fotografiu ako dôkaz, že ich deti sú už v škole pod dohľadom pedagógov. Aktivitu je možné zrealizovať s nulovými nákladmi, nakoľko stačí mať k dispozícii dostatok aktívnych rodičov, ktorí tak či tak vodia svoje detičky ráno do školy. Dozor sa takto sa môže vystriedať a informácie o trase, ako aj o pohybe detí, je možné realizovať prostredníctvom messengeru vytvorením vlastnej „pešibusovej“ skupiny.

Ciel' aktivity → Znížiť počet „mamataxi“/ počet áut pred školou a tým zlepšiť bezpečnosť a zdravie detí pri každodennej dochádzke do školy.

Spoznaj svoje mesto - kombinuj a chod'!

Podujatie zorganizovalo Centrum voľného času CVrček v Moldave nad Bodvou. Deti z piatich škôl sa spolu so svojimi pedagógmi prechádzali ulicami mesta a spoznávali historické pamiatky prostredníctvom plnenia úloh, ktoré ich o nej naučili viac. CVČ obohatilo vedomostné súťaže o úlohy spojené s alternatívnym spôsobom dopravy a ich kombináciou. Deti sa z jednotlivých stanovíšť presúvali chôdzou, behom, niekde vytvorili „vláčik“, inde sa presúvali pomocou detských odrážadiel, kolobežiek, skateboardov a na jednom mieste sa napríklad premiestňovali pomocou fúrika...

Cieľ aktivity → Prostredníctvom inkluzívneho vzdelávania, poukázať na to, že pri správnej kombinácii rôznych foriem dopravy môže byť pohyb po meste pre deti rýchlejší, zábavnejšie a atraktívnejší, ako vozenie sa autom s rodičom.

Návrh / zoznam aktivít pre ETM

Detský vodičák

Celotýždňové podujatie, ktoré podľa vopred pripraveného manuálu prebiehalo počas ETM na všetkých materských školách v Senci. Aktivita pozostávala z teoretickej a praktickej časti.

Po ich absolvovaní dostali slávnostne všetky deti na konci týždňa vlastný vodičák so svojím menom z rúk príslušníkov mestskej polície a pedagógov, ktorí ich počas celého týždňa vzdelávali.

Cieľ aktivity → Hravou formou zvyšovať zručnosti a znalosti detí pri jazde na bicykli, čím sa u nich zároveň zvyšuje, od útleho detstva, záujem o tento spôsob prepravy po meste a hlavne ich bezpečnosť.

EURÓPSKY TÝŽDEŇ MOBILITY
16.-22. SEPTEMBER

Detský vodičák
3. stupeň

Držiteľ je povinný:
- skontrolovať svoj bicykel pred jazdou
- používať ochrannú prítubu a reflexné oblečenie a prvky počas jazdy
- do 10 rokov jazdiť po cestnej komunikácii v sprievode a pod dohľadom osoby staršej ako 15 rokov
- vidieť a byť videny

Raňajky na ulici

Podujatie je veľmi obľúbené a preto sa za posledné obdobie rozšírilo do viacerých miest aj na Slovensku. Princíp je jednoduchý, samospráva, alebo miestni aktivisti, ideálne v spolupráci, oznámia verejnosti vopred, kde ich bude čakať ráno odmena za to, že sa po meste pohybujú peši, alebo na bicykli. Na obyvateľov tak zvyčajne čaká, na vybratom mieste (osvedčené je frekventované miesto v meste, kde je veľká koncentrácia chodcov, cyklistov alebo aj ľudí, ktorí vystúpili z verejnej dopravy) chutná teplá kávačka alebo čajík, nejaké pečivo, ktoré zvyčajne poskytne na túto aktivitu miestna cukráreň, kaviareň, alebo miestna pekárka, cukrárka, dobrovoľníci... Prípadne samospráva ešte pribalí nejakú cyklo-drobnosť, "blikačku", "reflexku", tuje možno variať podľa možností a schopností organizátora. Atraktívne je k "raňajkovému" stolu zabezpečiť nejakého miestneho umelca, hudobníka, ktorý by dotváral atmosféru spoločných raňajok a kompenzoval by tak chodcom a cyklistom autorádio, ktoré si šoféri púšťajú v autách.

Cieľ aktivity → **Odmeniť, povzbudiť obyvateľov, ktorí využívajú na presuny po meste aktívne formy dopravy a upriamiť tak pozornosť širokej verejnosti na to, aké výhody to oproti ceste autom prináša pre mesto a jeho obyvateľov.**

Návrh / zoznam aktivít pre ETM

CykloDobro

S miestnymi aktivistami, prípadne cyklopredajňami zorganizujte podujatie, kde počas týždňa ETM vyhlásite verejnú výzvu, aby obyvatelia priniesli svoje staré bicykle, alebo len časti bicyklov, ktoré už nepotrebujú/nepoužívajú. Miestnidobrovoľníci/zruční servisáci z nich poskladajú funkčné bicykle, ktoré potom môžete podarovať rodinám alebo organizáciám, ktoré si bicykel nemôžu dovoliť kúpiť. Takéto podujatie zorganizovali napr. v r. 2019 v Košiciach a malo veľký úspech. Na konci týždňa sa obdarované detičky mohli prvýkrát zúčastniť cyklojazdy a zažiť tak Košice zo sedla bicykla. Počas týždňa sa v cyklodielni v KLUBE na Štúrovej ulici organizovali aj diskusie a prednášky, workshopy, ukážky opráv a údržby bicyklov, premietanie filmov, koncert a prednáška.

Cieľ podujatia → Prvotným cieľom tejto aktivity bolo poskladať čo najviac bicyklov pre ľudí zo sociálne slabších pomerov počas ETM. Aktivita však viedla aj k posilneniu komunity, dobrovoľníctva a recyklácii bicyklov, ktoré by inak skončili niekde v smetných košoch alebo na skládke.

Cyklojazda mestom

Podujatia tohto druhu sa tešia veľkej obľube a väčšina zapojených organizuje počas ETM v rôznych variáciách aj cyklojazdu. Na zorganizovanie takéhoto podujatia odporúčame naplánovať trasu mestom tak, aby ste mohli poukázať jednak na existujúce ulice, kde je možné bezpečne jazdiť na bicykli (ak máte novovybudovanú cyklotrasu, môžete ju slávnostne pokrstiť/otestovať/odprezentovať), ale dôležité je práve pri takejto akcii poukázať, kde nie je jazda na bicykli bezpečná a že obyvatelia si môžu bezpečnú jazdu naprieč mestom vychutnať LEN raz v roku, kedy pelotónu robí sprievod mestská alebo štátna polícia. Pri príprave podujatia ho skúste niečím obohatiť, zatraktívniť, napr. účastníkom rozdajte drobné darčeka, ako reflexné nálepky, "blikačky", prípadne vopred dajte účastníkom vedieť, aby na jazdu prišli v retro oblečení alebo inak tematicky zladení. Prizvite do pelotónu primátora, poslancov, nejakú známu osobnosť z vášho mesta, a pod. Jazdu mestom môžete zorganizovať aj večer, takéto jazdy sú pre obyvateľov atraktívne, hlavne pre deti. Zo svietiaceho pelotónu sú pekné aj fotografie. Cyklojazdu môžeme nasmerovať k nejakej dominante mesta a urobiť si pamätnú fotografiu.

Cieľ aktivity → Poukázať na to, že bicykel môže byť plnohodnotným dopravným prostriedkom na presuny po meste, ak na to budú vytvorené na území mesta kvalitné a bezpečné podmienky.

Návrh / zoznam aktivít pre ETM

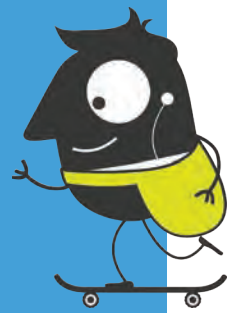
Parking day

Miesto, ktoré počas celého roka slúži LEN ako parkovisko pre autá, na jeden deň uzatvorte a zorganizujte atraktívne podujatia pre verejnosť. Môže tam vzniknúť dočasné ihrisko, kde počas dňa bude prebiehať futbalový, basketbalový, hádzanársky alebo iný turnaj škôl, firiem, organizácií, alebo inak vytvorených družstiev. Prípadne tam zorganizujte koncerty miestnych umelcov, spevákov, tanečníkov, muzikantov, cvičte tam jógu, aerobic, rozložte tam mobilné detské ihrisko, zriadte tam terasu, kde sa bude podávať kávička, koláčik, pivo (toto odporúčame dohodnúť s lokálnymi podnikateľmi, ktorí prevádzkujú kaviarne, cukrárne...), môžete tam zorganizovať výstavu, prezentáciu s možnosťou vyskúšať si jazdu na e-bicykloch, kolobežkách a pod.

Zažiť mesto inak

Cieľ podujatí → Vytvoriť na jeden deň „živú ulicu“ a poukázať tak na hodnotu “uličného” priestoru, jeho potenciál a možné alternatívy využitia verejného priestoru na miesto motorovej dopravy.

Deň bez áut

Rovnako môžete postupovať pri organizovaní „Dňa bez áut“, kde namiesto parkoviska uzatvoríte na jeden deň celú ulicu pre autá a sprostredkujete tak obyvateľom vášho mesta možnosť zažiť túto ulicu inak. Bude dočasne slúžiť ako priestor pre podujatia, ktoré je možné zahrnúť do ETM, ako sú jarmoky, dni mesta, festivaly, prípadne športové podujatia, pre ktoré je potrebné zabezpečiť opatrenia na zamedzenie vstup motorovej dopravy na miesta, ktoré sú bežne v roku využívané, či už ako cesta alebo parkovisko.

Napriek tomu, že nie sú organizované za účelom podpory a propagácie udržateľnej mobility sú skvelým spôsobom ako upozorniť na potenciál uličného priestoru, ktorý je možné využívať efektívnejšie, že ulica bez áut je pre obyvateľov atraktívnejšia a bezpečnejšia. Niektoré mestá využívajú takúto aktivitu aj nato, aby si vyskúšali počas Dňa bez áut/ na jeden deň potenciálnu možnosť prípadného zriadenia pešej zóny natrvalo.

Návrh / zoznam aktivít pre ETM

Jazdi verejnou dopravou a vyhraj skvelé ceny

Pri organizovaní podujatia vopred vyhlásite pravidlá, po splnení ktorých budú účastníci zaradení do žrebovania o ceny. Môžeme ich získať od lokálnych sponzorov, prípadne samospráva môže poskytnúť napr. pernamentku na miestnu plaváreň, doplnenie kreditu na cestovnú kartu, zľavu do kina, lístok na futbalový, hokejový alebo iný zápas, večeru v miestnej reštaurácii, bicykel od lokálneho predajcu bicyklov... Princíp je jednoduchý, vyzvete obyvateľov, aby si počas nejakého obdobia (napr. počas ETM, ale môže to trvať aj dlhšie) zriadili čipovú kartu/cestovnú kartu na verejnú dopravu alebo dobili v danom období kredit na existujúcej, kúpili mesačník, prípadne ročný lístok na cestovanie MHD a pod. Záleží od miestnych podmienok. Podľa vopred určených pravidiel/štatútu súťaže zverejníte, kedy bude prebiehať žrebovanie a akým spôsobom dáte o výsledkoch vedieť... Tiež môže byť súťaž vyhlásená pre deti základných škôl, ktoré napr. budú zbierať cestovné lístky a zašlú ich na vopred určenú adresu. Škola, ktorá bude mať najviac lístkov môže vyhrať od samosprávy napr. inštaláciu cyklostojanov pred školou alebo v areáli školy bezpečné stanovište pre bicykle a pod.

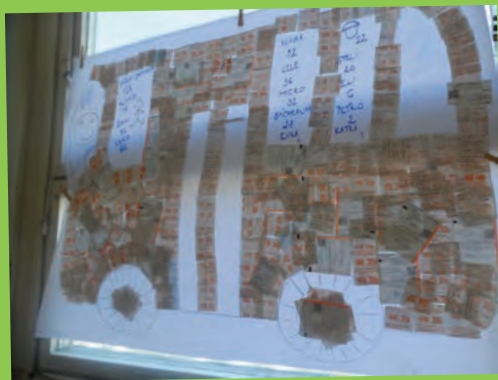
Propagácia a podpora využívania verejnej dopravy

Cieľ podujatí →
Upriamením pozornosti na verejnú dopravu, jej propagáciou a zvýšením atraktivity počas ETM dosiahnuť zvýšený počet cestujúcich pre nasledujúce obdobie.

Jazdi verejnou dopravou a zaži neobyčajnú cestu

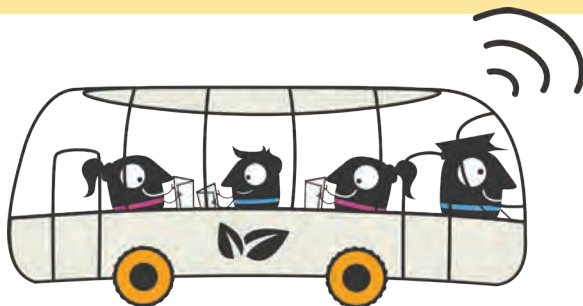
Po dohode s miestnymi umelcami, žiakmi ZUŠ, pripravíte podujatie, kde na frekventovaných autobusových zastávkach budú čítať umelci, deti, významné osobnosti mesta, počas dňa poéziu, prózu, rozprávky, správy, alebo aktuality o meste, o jeho histórii. Autobusová zastávka môže poslúžiť ako priestor na malé divadelné predstavenie. Možno pri tom podávať nejaké drobné občerstvenie, rozdávať darčeky, či reklamné predmety s logom kampane. Obdobné aktivity je možné organizovať napríklad v autobusoch, električkách a trolejbusoch počas jazdy. Záleží od možností a schopností samosprávy, keďže takéto podujatie nie je príliš náročné na financie, ale vyžaduje si drobnú organizáciu/logistiku. V Brne napríklad počas ETM v r. 2016 jazdil "šalinpub". Išlo o električku, v ktorej čapovali pivo z miestneho pivovaru a jej trasa viedla popri historických pamiatkach mesta. Pri tejto aktivite sa odporúča úzka spolupráca s prevádzkovateľom verejnej dopravy vo vašom meste a jeho prípadná spoluúčasť pri organizovaní a tiež spolupodieľanie na financovaní podujatia a zapojenie dobrovoľníkov.

Pozn.: Neodporúčame, ako propagáciu verejnej dopravy, zaviesť paušálne bezplatné cestovanie napr. počas ETM bez ďalších podporných podujatí. Takéto podujatie je pre samosprávu finančne náročné (hlavne vo väčších mestách) a z predošlých ročníkov vieme, že má veľmi malý vplyv na obyvateľov, aby vzali za svoju myšlienku a zmysel ETM, pokiaľ nie je nejakou formou dovysvetlená/ozrejmeneá. Verejnosť to vníma LEN ako cestovanie zdarma, po ukončení aktivity sme v žiadnom z miest na Slovensku nezaznamenali zvýšený počet cestujúcich verejnou dopravou.

Návrh / zoznam príkladov trvalých opatrení, ktoré prispievajú k rozvoju udržateľnej mestskej mobility

Množstvo drobných trvalých opatrení si nevyžaduje veľké finančné nároky, skôr sú náročné na kreativitu, odborné znalosti, odvahu, nadčasovosť a koordináciu tak, aby do seba zapadali a tvorili tak postupne udržateľné mesto. Mesto dostupné a bezpečné hlavne pre chodcov, cyklistov a obyvateľov využívajúcich verejnú dopravu. Ak bude spĺňať všetky tieto podmienky, až potom sa môže zamerať na zavádzanie opatrení pre motorovú dopravu, ktorá by v mestách nemala byť dominantná. Službiť by mala najmä na medzimestské presuny a na presuny na väčšie vzdialenosti. Trvalé opatrenia si samozrejme vyžadujú na realizáciu určitý čas a zostávajú v meste aj po skončení kampane, ale práve počas ETM je vhodný čas na ich prezentáciu, propagáciu a diskusiu o nich, ak sa napr. iba pripravujú/plánujú.

Maľovaný chodníček a prechod pre chodcov

V Moldave nad Bodvou si deti spolu s pani učiteľkami pomaľovali smajlíkmi chodník slúžiaci chodcom, ktorí prichádzajú autobusom z okolitých dedín na polikliniku, na Úrad práce sociálnych vecí a rodiny a tiež študentom, ktorí kráčajú do Gymnázia Štefana Moysesu. Slúži samozrejme aj všetkým obyvateľom mestečka, dospelým aj deťom a teší sa veľkej obľube. Rovnako tak pomaľovali prechod pre chodcov, ktorému domaľovali "zaľúbené zebričky". Deti so svojimi rodičmi alebo pani vychovávateľkami po ňom s radosťou prechádzajú, lebo sa vždy stretnú s moldavskými "zaľúbenými zebričkami" cestou do Centra voľného času.

Cieľ opatrenia → Zatraktívnením chodníka pre peších a prechodu pre chodcov motivovať obyvateľov, ale aj návštevníkov esta pohybovať sa po meste peši.

Návrh / zoznam príkladov trvalých opatrení, ktoré prispievajú k rozvoju udržateľnej mestskej mobility

Walkability map alebo mapa pešej dostupnosti

„Walkability map“ bola umiestnená v priestore medzi hlavnou železničnou stanicou a autobusovou stanicou na novo vybudovanom cyklostanovišti v Banskej Bystrici. Mapa má podtitul „Chod' peši, nie je to ďaleko, pomôžeš sebe aj planéte“.

Pešia chôdza nemá žiadne negatívne dopady na životné prostredie, je prospešná zdraviu. Peši je možné si mesto viac vychutnať, precítiť ho a má nulové nároky na zabratie verejného priestranstva napríklad s osobným autom. Mnohokrát si človek pri bežnej rutine neuvedomí, ako dlho by jeho cesta trvala pešo, preto ide možno len zo zvyku autom, čaká na zastávke na autobus, alebo si zavolá taxík, nakoľko si myslí, že jeho cesta z bodu A do bodu B bude rýchlejšia.

Cieľ opatrenia → Uvedenými časmi trvania na dosiahnutie konkrétnych lokalít, povzbudiť obyvateľov alebo návštevníkov, aby sa rozhodli ísť pešo.

Zákaz vjazdu motorových vozidiel – cesta ku škole

V malej obci Rakovec nad Ondavou majú spojenú Základnú školu s materskou školou, budova ktorej sa nachádza v krásnom prostredí historického parku. Ku škole vedie úzka príjazdová cesta a aj napriek tomu, že na začiatku cesty pri kostole je parkovisko, niektorí rodičia vozia deti až ku škole a deti, ktoré idú po úzkej cestičke peši musia uskakovať pred autami. Počas ETM si detičky s pani učiteľkami namaľovali transparenty a takto vystrojené urobili na začiatku cestičky živú reťaz, aby rodičom dali jasne najavo, že si neprajú, aby po úzkej cestičke chodili autami až ku škole. Na konci týždňa bola osadená na začiatku cestičky dopravná značka Zákaz vjazdu motorových vozidiel, autá sú preto nútené parkovať na parkovisku pri kostole a odvtedy môžu detičky, ale aj zamestnanci školy, po peknej, ale úzkej cestičke, bezpečne peši kráčať až do školy.

Cieľ opatrenia → Zabrániť vjazd motorových vozidiel až k areálu školy a tým vytvoriť bezpečný, ale aj atraktívny priestor pre peších na cestičke ku škole.

Návrh / zoznam príkladov trvalých opatrení, ktoré prispievajú k rozvoju udržateľnej mestskej mobility

Zelené bicykle v Prievidzi

Za celým projektom sú bratia Jaroslav a Mirety Dianovci, ktorí sa rozhodli, že prispejú k zlepšeniu kvality života v meste v ktorom žijú, aj podnikajú. Zaviedli preto v roku 2016 v meste jeden z prvých systémov zdieľaných bicyklov na Slovensku a tak mali už pri zavedení možnosť, nielen domáci, ale aj návštevníci mesta Prievidza využívať na jazdu po meste verejné bicykle, ktoré boli rozmiestnené na 30 rôznych stanovištiach po meste. Rovnako po vzore Prievidze môžu aj iné mestá osloviť miestne firmy, podnikateľov na spoluprácu pri zavádzaní systému verejných bicyklov. Od r. 2016 nám na Slovensku pribudlo množstvo miest, kde bol tento systém zavedený. Je dobré sa pred zavedením bikesharinku poradiť, ako to robili iné mestá, keďže pri zavádzaní systému, ako aj pri jeho prevádzkovaní existuje množstvo variácií. Niektoré mestá totiž na jeho zavedenie investovali pomerne veľa financií zo svojho rozpočtu, ktoré by sa dali ušetriť ak by sa pri jeho príprave využili tie najvhodnejšie formy a možnosti, ktoré dané mesto ponúka.

Cieľ opatrenia → Zvýšiť počet obyvateľov využívajúcich na svoje cesty po meste bicykel, čo značne pomáha pri zlepšovaní kvality ovzdušia a tým aj zdravia a života obyvateľov.

Cyklostojany pred mestským úradom

Mesto Senec sa zapojilo do kampane Do práce na bicykli, vďaka ktorej vyhrali 5 cyklostojanov a jednu verejnú cyklopumpu, vrátane ich osadenia. Mesto Senec tak má pred svojim úradom bezpečné cyklostojany, kde si návštevníci/klienti môžu bezpečne odstaviť bicykle, prípadne dofúkať kolesá a v podstate náklady na ich realizáciu z mestskej kasy boli nulové. Rovnako je možné získať podporu na inštaláciu cyklostojanov od miestnych podnikateľov, firiem, kde im ponúknete ako protihodnotu umiestnenie loga ich spoločnosti na stojanoch, alebo zmienku/poďakovanie v lokálnych médiách a pod.

Cieľ opatrenia → Predchádzať tomu, aby do centra mesta chodili obyvatelia autom a motivovať ich k tomu aby, využili na pohyb v centre hlavne na pešiu chôdzu, alebo v tomto prípade bicykel. Samospráva tak ide príkladom/inšpiruje ostatné organizácie, inštitúcie v meste k podobným opatreniam.

Návrh / zoznam príkladov trvalých opatrení, ktoré prispievajú k rozvoju udržateľnej mestskej mobility

Zavedenie školského autobusu

Rovnako tak, ako školský autobus, je možné zaviesť firemný autobus, veľmi populárne sú cyklobusy, aquabusy, ako aj skibusy. Z praxe poznáme aj zavedenie špeciálneho autobusu zo železničnej stanice, ktorá je vzdialená od obce, ktorej obyvatelia využívajú vlak na cestovanie do mesta, za prácou, do školy a pod. Na realizáciu takéhoto opatrenia je potrebné preto poznať konkrétnu školu, firmu, destináciu a mať zozbierané dáta o dochádzajúcich.

Na zber a spracovanie dát a návrhy opatrení existujú osvedčené metodiky. Až po spracovaní dát je možné navrhnúť napr. zavedenie autobusu, kde už vieme presne určiť, časy, intervaly, východzie miesto odkiaľ bude vychádzať, ako aj prípadné zastávky na trase. Podľa toho je možné vypočítať náklady na zavedené opatrenie a následne je možné hľadať možnosti jeho financovania. Aby takto zavedené opatrenie fungovalo je potrebné, okrem dôkladnej analýzy, zabezpečiť dostatočnú informovanosť a osvetu o výhodách a užitočnosti opatrenia pre potencionálnych užívateľov. Na Slovensku sa osvedčili hlavne cyklobusy, ktoré sa tešia veľkej obľube. V Štúrovo napr. zriadili školský autobus, na ktorom mali žiaci základných škôl cestovné zdarma a túto stratu na tržbách z cestovného dofinancovala prevádzkovateľovi samospráva.

Cieľ opatrenia → **Zníženie potreby individuálnej motorovej dopravy v meste, čím sa zvýši kvalita ovzdušia, bezpečnosť a zároveň opatrenie predchádza vzniku ranných dopravných kongescií v meste.**

Cyklotrasa popred nákupné centrum

V Banskej Bystrici predložil developer požiadavku na umiestnenie stavby nákupného centra. Samospráva mu okrem iných podmienok na splnenie získania súhlasu, zadala do špecifikácie aj vybudovanie bezpečného cyklistického koridoru. Odhliadnuc od technického prevedenia, ktoré nebolo dokonalé, toto opatrenie je názornou ukážkou pre samosprávy ako je možné budovať aj cyklistickú infraštruktúru bez potreby vynakladať na budovanie bezpečných cyklotrás v meste financie z mestského rozpočtu, nakoľko ich budovanie je finančne náročné a nie všetky mestá si také investície môžu dovoliť. Rovnako tak samospráva môže odkomunikovať s majiteľom nákupného centra a potrebu umiestnenie bezpečných cyklostojanov, nielen pre návštevníkov, ale aj zamestnancov nákupného centra.

Cieľ opatrenia → Budovaním bezpečnej infraštruktúry pre cyklistov zvýšiť podiel obyvateľov pohybujúcich sa po meste spôsobom, ktorý je šetrný k životnému prostrediu, nenáročný na priestor a prospešný pre zdravie jeho obyvateľov.

“

Veríme, že sme vás inšpirovali, že ste si našli podujatie alebo trvalé opatrenie, ktoré by ste dokázali zorganizovať aj vo vašom meste/obci a zaregistrujete sa do najväčšej kampane na podporu udržateľnej mestskej mobility v Európe. V prípade, že vás niektorý z námetov zaujal a mali by ste záujem, potrebu, dozvedieť sa o ňom viac, neváhajte nás kontaktovať, radi vám poskytneme podrobnejšie informácie, prípadne vás priamo nakontaktujeme na organizátorov. Postupne sa budeme snažiť spísať aj ďalšie príklady hodné nasledovania a budeme ich s vami zdieľať.

”

Kontakt

web: www.eurotm.ske-mail: etm@sazp.sk

Facebook: Európsky týždeň mobility Slovensko

Instagram: [@euroskytyzdenmobility](https://www.instagram.com/euroskytyzdenmobility)